

20.4.2016

Oikeusministeriölle

Viite: OM 5/41/2015

Asia: Lausunto Vesilain käyttöoikeussäätelyn uudistamisesta

Työryhmän tehtävänä oli laatia ehdotus vesilainsäädännön kiinteän omaisuuden lunastamista ja käyttöoikeuksien perustamista koskevan säätelyn tarkistamiseksi siten, että säännökset ovat sopusuunnassa perustuslain 2 luvun säännösten kanssa.

Tehtävänsä mukaisesti työryhmä esittää pakkolunastukseksi katsottavan vesilain lunastamista ja siihen rinnastettavaa käyttöoikeuden perustamista koskevan säätelyn eriyttämistä muusta käyttöoikeuden perustamista koskevasta säätelystä. Oikeus omaksi lunastamiseen ja siihen rinnastuvan käyttöoikeuden perustamiseen voitaisiin antaa, jos hanke olisi yleisen tarpeen vaatima.

Ehdotettujen muutosten myötä niin sanottu valtuuslaki (266/1961) voitaisiin kumota. Muutoksilla saattaa olla vaikutusta eräisiin keskivedenkorkeuden nostamishankkeisiin ja vesivoimalaitosten rakentamishankkeisiin.

Lisäksi on ehdotettu väylänalitusten luvanvaraisuutta koskevaa säätelyä tarkistettavaksi siten, että vesi-, viemäri-, voima- ja muun johdon tekemistä valtaväylän alitse tarkoittavan hankkeen luvanvaraisuus määräytyisi jatkossa hankkeen vaikutusten perusteella. Johtojen sijoittaminen järvi- ja merialueille kulkuväylän ja vesilaissa tarkoitetun kapeikon alitse säilyisi edelleen luvanvaraisena hankkeen vaikutuksista riippumatta.

Lupamenettelyn ulkopuolelle rajautuvasta väylänalituksesta tulisi tehdä ilmoitus vesilain valvontaviranomaiselle. Valtioneuvostolla olisi lisäksi asetuksenantovaltuus tarkempien säännösten antamiseksi ilmoitusmenettelyyn ja valtaväylän alitushankkeelle asetettavista vaatimuksista.

Pyydettyinä lausuntonaan MTK esittää kunnioittavasti seuraavan:

Rajanveto yksityisen maanomistajan oikeuksien ja yleisen tarpeen ja edun välillä on hienovarainen. Samanaikaisesti tämän rajan määrittelyssä olisi otettava huomioon hallinnon kustannukset. Pysyvän tasapainon löytäminen näiden periaatteiden välillä on haasteellista, minkä vuoksi ns. valtuuslaki (266/1961) näettiinkin aikanaan ratkaisuksi kysymykseen, vaikka se valtiosääntöoikeudellisesti ei ollutkaan tyydyttävä ratkaisukeino.

Ehdotettu vesialueen omistajan luvanvaraisuudesta luopuminen tilanteissa, joissa väyläanalitus ei aiheuta haittaa eikä estä vesistöissä kulkemista, on muutos omaisuudensuojan nykytulkintaan. Ottaen kuitenkin huomioon luvanvaraisuuden säilyttämisestä aiheutuvat hallinnolliset kustannukset sekä mahdollisen haitan korvaamisesta olemassa oleva käytäntö, on ehdotettua muutosta pidettävä hyväksyttävänä. Todennäköisesti maan- ja vesialueen omistusolot tällaisissa väyläanalituksissa ovat suurelta osin yhtenevät ja tällaisen infrahankkeen hyödyt koituisivat välillisesti samoille tahoille.

Vaikka työryhmän toimeksiantoon ei kuulunut maalämmön talteen ottamiseen tarkoitettujen johtojen sijoittaminen vesistöön, olisi tekniikan kehittymisen ja maalämmön yleistymisen vuoksi tarpeen säädellä tätäkin kysymystä tavalla, joka helpottaisi haja-asutuksen energian saantia.

Muilta osin MTK katsoo, että työryhmän esitystä voidaan puoltaa ja nähdä se tasapainoisena ratkaisuna alussa esittämäämme rajan vetoon. Sääntelyn valtiosääntöoikeudellisen ulottuvuuden vuoksi säännösehdotuksista tulisi kuitenkin pyytää myös perustuslakivaliokunnan lausunto.

Helsingissä 20.4.2016

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto

Antti Sahi

toiminnanjohtaja

Risto Airikkala

päälakimies